

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
w Warszawie**

RWA-61-13/13/ZP/ZT/DGB

Warszawa, dn. 31 grudnia 2015 r.

DECYZJA Nr RWA-30/2015

I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. 2015, poz. 184 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy, w związku z art. 3 ustawy z dnia 10 czerwca 2014 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 945), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Energa-Obrót Spółce Akcyjnej z siedzibą w Gdańsku,

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działanie Energa-Obrót Spółki Akcyjnej z siedzibą w Gdańsku polegające na podawaniu w cennikach i materiałach informacyjnych cen energii elektrycznej bez uwzględnienia wartości podatku od towarów i usług, co stanowi naruszenie art. 6 ust. 1, ust. 3 pkt 1 i ust. 4 pkt 3 w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171, poz. 1206 ze zm.) i w związku z tym stanowi naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 2 października 2013 r.

II. Na podstawie art. 27 ust. 4 w zw. z art. 26 ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. 2015, poz. 184) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy, w związku z art. 3 ustawy z dnia 10 czerwca 2014 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego

(Dz. U. z 2014 r., poz. 945), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Energa-Obrót Spółce Akcyjnej z siedzibą w Gdańsku,

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

nakazuje się Enerdze-Obrót Spółce Akcyjnej z siedzibą w Gdańsku:

1. publikację:

a) oświadczenia o treści: *„Energa-Obrót Spółka Akcyjna z siedzibą w Gdańsku informuje, że Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w dniu 31 grudnia 2015 r. wydał Decyzję nr RWA-30/2015 stwierdzającą stosowanie przez Energa-Obrót Spółkę Akcyjną z siedzibą w Gdańsku praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na wprowadzaniu konsumentów w błąd co do ceny energii elektrycznej poprzez podawanie w cennikach i materiałach informacyjnych cen energii elektrycznej bez uwzględnienia wartości podatku od towarów i usług, oraz stwierdzającą zaniechanie stosowania praktyki z dniem 2 października 2013 r. Jednocześnie Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nałożył na spółkę obowiązek publikacji niniejszego oświadczenia”*

– czarną czcionką (kod szesnastkowy RGB - #000000) ARIAL na białym tle (kod szesnastkowy RGB - #ffffff),

– tekst powyższego oświadczenia wyjustowany,

– czcionką pogrubioną (bold) fragment: *„Energa-Obrót Spółka Akcyjna z siedzibą w Gdańsku informuje, że Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w dniu 31 grudnia 2015 r. wydał Decyzję nr RWA-30/2015 stwierdzającą stosowanie przez Energa-Obrót Spółkę Akcyjną z siedzibą w Gdańsku praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów”*,

– w ramce o rozmiarze nie mniejszym niż 750 px x 300 px, tak aby wielkość czcionki była dostosowana do wielkości ramki, tj. ramka była w całości wypełniona oświadczeniem, o którym mowa w niniejszym punkcie,

– w górnej części strony głównej domeny energa.pl i na każdej innej stronie internetowej przedsiębiorcy zastępującej tę stronę w przyszłości, bez możliwości zamknięcia informacji przez użytkownika. Oświadczenie ma być widoczne przez

cały czas, gdy użytkownik jest na stronie (oświadczenie nie może przybrać formy np. rotacyjnego banera czy slajdera),

b) hiperłącza w formie tekstowej o treści „Czytaj całą treść decyzji” napisanego czarną czcionką (kod szesnastkowy RGB - #000000) ARIAL o rozmiarze czcionki takim jak oświadczenie, o którym mowa w pkt. a) powyżej, zamieszczonego w ramce o której mowa w pkt. a) powyżej bezpośrednio pod tekstem oświadczenia, prowadzącego do pliku w formacie pdf z treścią decyzji z dnia 31 grudnia 2015 r. nr RWA-30/2015,

w terminie 14 (czternastu) dni od dnia uprawomocnienia się decyzji na koszt Energi-Obrót Spółki Akcyjnej z siedzibą w Gdańsku oraz utrzymywanie przedmiotowego oświadczenia wraz z plikiem decyzji na stronie internetowej przez okres 6 (sześciu) miesięcy.

2. publikację oświadczenia o treści: *„Energa-Obrót Spółka Akcyjna z siedzibą w Gdańsku informuje, że Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w dniu 31 grudnia 2015 r. wydał Decyzję nr RWA-30/2015 stwierdzającą stosowanie przez Energa-Obrót Spółkę Akcyjną z siedzibą w Gdańsku praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na wprowadzaniu konsumentów w błąd co do ceny energii elektrycznej poprzez podawanie w cennikach i materiałach informacyjnych cen energii elektrycznej bez uwzględnienia wartości podatku od towarów i usług, oraz stwierdzającą zaniechanie stosowania praktyki z dniem 2 października 2013 r. Jednocześnie Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nałożył na spółkę obowiązek publikacji niniejszego oświadczenia.”*

– w ramce czarną czcionką TIMES NEW ROMAN nie mniejszą niż 15 punktów (piętnaście) na białym tle,

– tekst powyższego oświadczenia wyjustowany z interlinią 1,5 wiersza,

– czcionką pogrubioną (bold) fragment: *„Energa-Obrót Spółka Akcyjna z siedzibą w Gdańsku informuje, że Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w dniu 31 grudnia 2015 r. wydał Decyzję nr RWA-30/2015 stwierdzającą stosowanie przez Energa-Obrót Spółkę Akcyjną z siedzibą w Gdańsku praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów”*,

w terminie 60 (sześćdziesięciu) dni od dnia uprawomocnienia się decyzji na koszt Energi-Obrót Spółki Akcyjnej z siedzibą w Gdańsku w jednym wydaniu trzech dzienników

ogólnopolskich ze średnim nakładem dziennym w wysokości co najmniej 100 000 egzemplarzy, na 3 lub 5 stronie wydania w module poziomym obejmującym co najmniej 30 % strony.

III. Na podstawie art. 77 ust. 1 w związku z art. 80 ustawy z dnia 6 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2015 r., poz. 184 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy, w zw. z art. 3 ustawy z dnia 10 czerwca 2014 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 945) oraz na podstawie art. 263 § 1 i art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r., poz. 267 ze zm.) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów obciąża Energa-Obrót Spółkę Akcyjną z siedzibą w Gdańsku kosztami opisanego na wstępie postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz zobowiązuje tego przedsiębiorcę do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kosztów postępowania w kwocie 24,40 zł (słownie: dwadzieścia cztery złote czterdzieści groszy), w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 17 września 2013 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Warszawie (dalej: Prezes Urzędu, Prezes UOKiK) wszczął z urzędu postępowanie w związku z podejrzeniem stosowania przez Energa-Obrót Spółkę Akcyjną z siedzibą w Gdańsku (dalej: Energa, Spółka) praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na podawaniu w cennikach i materiałach informacyjnych cen energii elektrycznej bez uwzględnienia wartości podatku od towarów i usług, co stanowi naruszenie art. 6 ust. 1, ust. 3 pkt 1 i ust. 4 pkt 3 w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. Nr 171, poz. 1206 ze zm., dalej: ustawa pnpr) i w związku z tym stanowi naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 3 w zw. z art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331, ze zm., dalej: ustawa okik).

Pismem z dnia 17 września 2013 r. Prezes Urzędu zawiadomił Spółkę o wszczęciu powyższego postępowania i wezwał ją do ustosunkowania się do postawionego zarzutu oraz do przekazania dodatkowych dokumentów i udzielenia informacji.

W piśmie z dnia 7 października 2013 r. Energa ustosunkowała się do przedstawionego zarzutu, przekazała żądane informacje i dokumenty oraz wniosła o wydanie decyzji zobowiązującej w trybie art. 28 ustawy okik.

Spółka wyjaśniła, że w chwili obecnej decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (dalej: Prezes URE) jest obowiązana przedkładać temu organowi do zatwierdzenia taryfy energii elektrycznej ustalone w odniesieniu do odbiorców grupy taryfowej G (przyłączonych do sieci Energa-Operator S.A., dla których Energa pełni funkcję sprzedawcy z urzędu). Jak wskazała Energa, w pozostałym zakresie nie jest ona obowiązana do przedkładania Prezesowi URE taryf do zatwierdzenia. Zgodnie z jej twierdzeniem, ceny i stawki opłat nie podlegające zatwierdzeniu określa ona w cennikach sporządzanych i zatwierdzanych przez Zarząd Energi. Spółka przyznała, że zarówno w taryfach jak i w cennikach podawała ceny i stawki opłat dotyczące energii elektrycznej w kwotach nie uwzględniających podatku od towarów i usług (VAT). Spółka zwróciła jednak uwagę, że taryfy zatwierdzane przez Prezesa URE nie są kształtowane przez nią dowolnie – tryb ich sporządzenia, zatwierdzenia i wprowadzenia do stosowania został uregulowany przepisami ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (tekst jedn. Dz. U. z 2012 r. poz. 1059, ze zm.). Zgodnie z art. 47 wskazanej ustawy, Prezes URE odmawia zatwierdzenia taryfy w przypadku stwierdzenia jej niezgodności z zasadami i przepisami, o których mowa w art. 44-46 Prawa energetycznego. Jednocześnie Energa podniosła, że formułując treść cenników i przedstawiając w nich ceny netto energii elektrycznej opierała się na zapisach taryfy dla energii elektrycznej dla odbiorców w grupach taryfowych G, przyłączonych do sieci Energa-Operator S.A., zatwierdzonej przez Prezesa URE.

Ponadto, Energa poinformowała, że podjęła działania zmierzające do zapobieżenia naruszeniom określonym w postanowieniu o wszczęciu postępowania, poprzez podawanie w materiałach informacyjnych oraz na stronie internetowej: www.energa.pl informacji o cenach energii elektrycznej uwzględniających podatek VAT. Mianowicie, jak wskazała Spółka, od dnia 2 października 2013 r. na stronie internetowej: <http://energa.pl/dla-domu/oferta-taryfowa-dla-domu/informacje-podstawowe#g11> w zakładce „*Informacje podstawowe*” przedstawia ona ceny energii elektrycznej dla grup taryfowych G11, G12, G12w i G12r uwzględniające podatek od towarów i usług oraz podatek akcyzowy, natomiast

na stronie internetowej: <http://energa.pl/dla-domu/oferta-taryfowa-dla-domu/do-pobrania> w zakładce „Dokumenty” prezentuje skan decyzji Prezesa URE z dnia 11 czerwca 2013 r. (znak: DRE-4211-21(11)/2013/13857/VI/WDR/KGo) zatwierdzającej ustaloną przez Energe taryfę na okres od dnia 1 lipca 2013 r. do dnia 31 grudnia 2013 r. dla energii elektrycznej dla odbiorców w grupach taryfowych G przyłączonych do sieci Energa-Operator S.A. wraz z załącznikiem w postaci tej taryfy. Spółka podniosła również, że na stronie internetowej: http://www.energa.pl/dla-domu/oferta-dla-domu/gwarancja_obnizki/zamowienie w dniu 20 września 2013 r. zamieszczony został „Cennik Oferty Gwarancja Obniżki” w wersji określającej ceny i stawki energii elektrycznej brutto. Energa wskazała, że w styczniu i w lipcu 2013 r. przygotowała dla konsumentów dostępne w Biurach Obsługi Klienta ulotki zawierające ceny energii elektrycznej uwzględniające podatek VAT.

Pismem z dnia 20 października 2014 r. Energa przekazała informację o przychodzie osiągniętym w 2013 r. Z tego samego pisma wynika, że od dnia 20 września 2013 r. Spółka wprowadziła do oferty i na swoją stronę internetową aktualizację obowiązującego od dnia 1 stycznia 2013 r. „Standardowego Cennika energii elektrycznej ENERGA-OBRÓT S.A. dla Konsumentów” zatwierdzonego uchwałą Zarządu Spółki nr 208/II/2012 do protokołu nr 51/12/2012 z dnia 21 grudnia 2012 r., która to aktualizacja przedstawia ceny i opłaty uwzględniające podatek od towarów i usług. Ponadto, Energa przekazała swoją korespondencję z Prezesem URE dotyczącą m.in. kwestii podawania cen energii elektrycznej przeznaczonej dla konsumentów również w wartości brutto w taryfach przedkładanych temu organowi do zatwierdzenia.

Spółka została zawiadomiona o zakończeniu zbierania materiału dowodowego w niniejszym postępowaniu oraz o możliwości zapoznania się z materiałem zgromadzonym w aktach sprawy w siedzibie Delegatury UOKiK w Warszawie.

Strona niniejszego postępowania skorzystała z prawa do zapoznania się z materiałem zgromadzonym w aktach sprawy.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił, co następuje.

Energa jest spółką prawa handlowego wpisaną do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy Gdańsk Północ w Gdańsku – VII Wydział Gospodarczy KRS, pod nr 0000280916. Przedmiotem działalności Spółki jest m.in. wytwarzanie energii elektrycznej i handel energią elektryczną.

/dowód: *informacja odpowiadająca odpisowi aktualnemu z Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego* – karty 158-162 akt administracyjnych/

Spółka przy zawieraniu umów z klientami, będącymi konsumentami w rozumieniu art. 22¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn. Dz. U. z 2014 r. poz. 121 ze zm., dalej: k.c.), tj. osobami fizycznymi dokonującymi czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z ich działalnością zawodową lub gospodarczą, posługuje się wzorcami umownymi w rozumieniu art. 384 k.c. Prezes Urzędu ustalił, że umowy z konsumentami zawierane są m.in. w oparciu o następujące wzorce umowne:

- „*Wzór Umowy Sprzedaży Energii Elektrycznej*”,
- „*Wzór Umowy Kompleksowej*”,
- „*Wzór Umowy Rezerwowej Sprzedaży Energii Elektrycznej*”,
- „*Ogólne Warunki Umów Sprzedaży Energii Elektrycznej ENERGA-OBRÓT S.A. dla Konsumentów*”,
- „*Ogólne Warunki Umów Kompleksowych ENERGA-OBRÓT S.A. dla Konsumentów*”,
- „*Taryfa dla energii elektrycznej dla Odbiorców z grup taryfowych G*”,
- „*Standardowy Cennik energii elektrycznej na rok 2012 dla Konsumentów*” zatwierdzony przez Zarząd Spółki uchwałą nr 125/II/2012 z dnia 30 sierpnia 2012 r.,
- „*Standardowy Cennik energii elektrycznej ENERGA-OBRÓT S.A. dla Konsumentów*” zatwierdzony uchwałą Zarządu Spółki nr 208/II/2012 do protokołu nr 51/12/2012 z dnia 21 grudnia 2012 r.,
- „*Regulamin Oferty Gwarancja Obniżki*” z załącznikiem nr 1 – „*Cennikiem Oferty Gwarancja Obniżki*” w wersji z dnia 27 czerwca 2013 r.,
- „*Regulamin Oferty Stała Cena*”,

stanowiące integralną część umowy.

Ceny i stawki opłat Spółka określa w taryfach, które przedstawia do zatwierdzenia Prezesowi URE oraz w cennikach ofert, których nie przedstawia do zatwierdzenia temu organowi.

/dowód: *pismo Spółki z dnia 7 października 2013 r.* – karty 20-29 akt administracyjnych/

Spółka stosowała „*Standardowy Cennik energii elektrycznej na rok 2012 dla Konsumentów*” zatwierdzony przez Zarząd Spółki uchwałą nr 125/II/2012 z dnia 30 sierpnia 2012 r. w okresie od 1 września 2012 r. do 31 grudnia 2012 r. Natomiast „*Standardowy*

Cennik energii elektrycznej ENERGA-OBRÓT S.A. dla Konsumentów” zatwierdzony uchwałą Zarządu Spółki nr 208/II/2012 do protokołu nr 51/12/2012 z dnia 21 grudnia 2012 r. Energa wykorzystywała od 1 stycznia 2013 r. Od 1 lipca 2013 r. Energa wykorzystywała „Regulamin Oferty Gwarancja Obniżki” wraz z załącznikiem nr 1 „Cennikiem Oferty Gwarancja Obniżki” (w wersji z dnia 27 czerwca 2013 r.). Ponadto, w okresie od 3 września 2012 r. do 30 listopada 2012 r. Spółka stosowała „Regulamin Oferty Stała Cena”.

/dowód: pismo Spółki z dnia 7 października 2013 r. wraz z załącznikami – karty 20-157 akt administracyjnych/

Dodatkowo, Prezes Urzędu ustalił, że Spółka zamieszczała informacje o swojej ofercie oraz obowiązujące taryfy i cenniki energii elektrycznej na swojej stronie internetowej – www.energa.pl, w tym:

- „Taryfę dla energii elektrycznej dla Odbiorców z grup taryfowych G”,
- „Standardowy Cennik energii elektrycznej na rok 2012 dla Konsumentów”,
- „Standardowy Cennik energii elektrycznej ENERGA-OBRÓT S.A. dla Konsumentów”,
- „Cennik Oferty Gwarancja Obniżki” stanowiący załącznik nr 1 do „Regulaminu Oferty Gwarancja Obniżki”,
- informację o ofercie taryfowej dla grup taryfowych G.

/dowód:

- wydruk strony internetowej: <http://www.energa.pl/object.php/act/sho/oid/7128010e3b580bdebf6d9590ec9bde1/v/1363266878>,
- wydruk strony internetowej: <http://www.energa.pl/object.php/act/sho/oid/d935bf3431dc50def0cab3bbe50012>,
- wydruk strony internetowej: <http://www.energa.pl/object.php/act/sho/oid/2c10bf7ad72768189c96d08c86d92999>,
- wydruk strony internetowej: <http://www.energa.pl/object.php/act/sho/oid/1cbb5e85edc7696e41e119686560beec/v/1376900371>,
- print screen strony internetowej: <http://www.energa.pl/dla-domu/oferta-taryfowa-dla-domu/informacje-podstawowe>

karty 4-16 akt administracyjnych/

Prezes Urzędu ustalił, że w cennikach oraz w materiałach informacyjnych kierowanych do konsumentów (tj. na stronie internetowej Spółki) Energa nie podawała cen brutto, tj. cen uwzględniających podatek od towarów i usług (VAT).

W punkcie 1.5. „Taryfy dla energii elektrycznej dla Odbiorców z grup taryfowych G” Spółka zamieściła postanowienie: „Ustalone ceny energii elektrycznej nie zawierają podatku od towarów i usług (VAT). W odniesieniu do nich podatek VAT nalicza się zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa”.

W punkcie 1.3. „Standardowego Cennika energii elektrycznej na rok 2012 dla Konsumentów” oraz „Standardowego Cennika energii elektrycznej ENERGA-OBRÓT S.A. dla Konsumentów” przed aktualizacją Energa zamieściła postanowienie o treści: „Ustalone ceny energii elektrycznej nie zawierają podatku od towarów i usług (VAT). W odniesieniu do nich podatek VAT nalicza się zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa”. W punkcie 5.1. i 5.2. pierwszego z ww. wzorców, a także w punkcie 5. drugiego z ww. wzorców, pod tabelami zawierającymi ceny energii elektrycznej oraz ceny opłat handlowych dla poszczególnych grup taryfowych, Spółka wykorzystwała postanowienie: „Ceny zawarte w powyższej tabeli nie zawierają podatku od towarów i usług (VAT)”.

Podobnie, w „Cenniku Oferty Gwarancja Obniżki” (w wersji z dnia 27 czerwca 2013 r.) tabela 1 i tabela 2 zatytułowane były odpowiednio: „Ceny netto energii elektrycznej i opłat handlowych dla Grupy Taryfowej G11k (ceny zawierają podatek akcyzowy, ceny nie zawierają podatku od towarów i usług – VAT)” oraz „Ceny netto energii elektrycznej i opłat handlowych dla Grupy Taryfowej G12k (ceny zawierają podatek akcyzowy, ceny nie zawierają podatku od towarów i usług – VAT)”. Natomiast „Regulamin Oferty Gwarancja Obniżki” obowiązujący od 1 lipca 2013 r. w punkcie 1. zdaniu 2. i 3. rozdziału III. zawierał postanowienia: „Ceny energii elektrycznej i stawki opłaty handlowej zostały przedstawione w Załączniku nr 1. Ceny zawarte w Załączniku nr 1 nie zawierają podatku od towarów i usług (VAT)”.

Ponadto, Energa w punkcie 1. i 2. rozdziału III. „Regulaminu Oferty Stała Cena”, pod tabelami zamieszczonymi w tych punktach wprowadziła postanowienie w brzmieniu: „Ceny zawarte w powyższej Tabeli nie zawierają podatku od towarów i usług (VAT)”.

Z uwagi na fakt, że ww. wzorce umowne znajdowały się na stronie internetowej Spółki, informacje o cenach i stawkach opłat za energię elektryczną w kwocie netto znajdowały się również na tej stronie. Ponadto, Energa zamieściła na niej informację o ofercie taryfowej dla grup taryfowych G w ten sposób, że w tabelach przedstawiających stawki opłat w poszczególnych grupach taryfowych wprowadziła sformułowanie: „Ceny energii netto (zł/kWh)”.

/dowód:

- „Taryfa dla energii elektrycznej dla Odbiorców z grup taryfowych G”
- „Standardowy Cennik energii elektrycznej na rok 2012 dla Konsumentów”,
- „Standardowy Cennik energii elektrycznej ENERGA-OBRÓT S.A. dla Konsumentów” przed aktualizacją,
- „Regulamin Oferty Gwarancja Obniżki” obowiązujący od 1 lipca 2013 r.,
- „Cennik Oferty Gwarancja Obniżki” (w wersji z dnia 27 czerwca 2013 r.),
- „Regulamin Oferty Stała Cena”,
- print screen strony internetowej: <http://www.energa.pl/object.php/act/sho/oid/7128010e3b580bdebdf6d9590ec9bde1/v/1363266878>,
- print screen strony internetowej: <http://www.energa.pl/object.php/act/sho/oid/d935bf3431dc50def0cab3bbe7f50012>,
- print screen strony internetowej: <http://www.energa.pl/object.php/act/sho/oid/2c10bf7ad72768189c96d08c86d92999>,
- print screen strony internetowej: <http://www.energa.pl/object.php/act/sho/oid/1cbb5e85edc7696e41e119686560beec/v/1376900371>,
- print screen strony internetowej: <http://www.energa.pl/dla-domu/oferta-taryfowa-dla-domu/informacje-podstawowe>
karty 4-16, 56-60, 100-102, 110, 119-120 akt administracyjnych/

Z pisma Spółki z dnia 20 października 2014 r. wynika, że wszystkie dotychczas zatwierdzone przez Prezesa URE taryfy Energi dla energii elektrycznej zawierały ceny i stawki opłat w kwocie netto. Ponieważ Spółka została zarejestrowana w rejestrze przedsiębiorców KRS w dniu 17 maja 2007 r., przyjęto, że zaczęła stosować zarzuconą jej praktykę w ofercie opartej na taryfie dla energii elektrycznej zatwierdzonej na 2008 r. Zatem Energa stosowała przedmiotową praktykę przez prawie sześć lat.

/dowód: informacja odpowiadająca odpisowi aktualnemu z Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, pismo Spółki z dnia 7 października 2013 r. i pismo Spółki z dnia 20 października 2014 r. – karty 20-29, 158-162, 170-194 akt administracyjnych/

Od dnia 2 października 2013 r. na stronie internetowej: <http://energa.pl/dla-domu/oferta-taryfowa-dla-domu/informacje-podstawowe#g11> w zakładce „Informacje podstawowe” Spółka przedstawia ceny energii elektrycznej dla grup taryfowych G11, G12, G12w i G12r uwzględniające podatek od towarów i usług oraz podatek akcyzowy, natomiast

na stronie internetowej: <http://energa.pl/dla-domu/oferta-taryfowa-dla-domu/do-pobrania> w zakładce „Dokumenty” prezentuje skan decyzji Prezesa URE z dnia 11 czerwca 2013 r. (znak: DRE-4211-21(11)/2013/13857/VI/WDR/KGo) zatwierdzającej ustaloną przez Energe taryfę na okres od dnia 1 lipca 2013 r. do dnia 31 grudnia 2013 r. dla energii elektrycznej dla odbiorców w grupach taryfowych G przyłączonych do sieci Energa-Operator S.A. wraz z załącznikiem w postaci tej taryfy.

Od dnia 20 września 2013 r. Energa wprowadziła do obrotu i zamieściła na swojej stronie internetowej zaktualizowany „Standardowy Cennik energii elektrycznej ENERGA-OBRÓT S.A. dla Konsumentów”, który zawiera w punkcie 1.3. postanowienie o treści: „Ustalone ceny i stawki opłat są cenami i stawkami opłat brutto, zawierają podatek od towarów i usług (VAT) w wysokości 23%. W odniesieniu do nich podatek VAT nalicza się zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa”. Z kolei w punkcie 5 ww. wzorca pod tabelami zawierającymi ceny energii elektrycznej oraz ceny opłat handlowych dla poszczególnych grup taryfowych, Spółka zamieściła postanowienie: „Ceny zawarte w powyższej tabeli zawierają podatek od towarów i usług (VAT)”.

W dniu 27 sierpnia 2013 r. Energa wprowadziła do obrotu „Cennik Oferty Gwarancja Obniżki”, w którym pod tabelą 1 i tabelą 2 zamieszczona jest informacja: „Podane w tabeli ceny i stawki opłat są cenami i stawkami opłat brutto, zawierają podatek od towarów i usług (VAT) w wysokości 23%. Ceny zawierają podatek akcyzowy”. Od dnia 20 września 2013 r. Spółka umieściła zmieniony „Cennik Oferty Gwarancja Obniżki” na swojej stronie internetowej http://www.energa.pl/dla-domu/oferta-dla-domu/gwarancja_obnizki/zamowienie. Energa dokonała również zmiany „Regulaminu Oferty Gwarancja Obniżki”. Wzorzec ten w nowej wersji, obowiązującej od dnia 15 września 2013 r., w punkcie 1. zdaniu 2. i 3. rozdziału III. zawiera postanowienie o treści: „Ceny energii elektrycznej i stawki opłaty handlowej zostały przedstawione z Załączniku nr 1. Ceny zawarte w Załączniku nr 1 zawierają podatek od towarów i usług (VAT)”. W styczniu i w lipcu 2013 r. Energa przygotowała dla konsumentów dostępne w Biurach Obsługi Klienta ulotki zawierające ceny energii elektrycznej uwzględniające podatek VAT. Ponadto, z dniem 30 listopada 2012 r., w związku z końcem obowiązywania „Oferty Stała Cena”, Spółka zakończyła stosowanie „Regulaminu Oferty Stała Cena”.

/dowód:

- pismo Spółki z dnia 7 października 2013 r.,
- pismo Spółki z dnia 20 października 2014 r.,

- „Standardowy Cennik energii elektrycznej ENERGA-OBRÓT S.A. dla Konsumentów” po aktualizacji,
  - „Cennik Oferty Gwarancja Obniżki” w wersji z dnia 27 sierpnia 2013 r.,
  - „Regulamin Oferty Gwarancja Obniżki” w wersji z dnia 15 września 2013 r.,
  - „Regulamin Oferty Stała Cena”,
  - ulotki załączone do pisma Spółki z dnia 7 października 2013 r.
- karty 170-194, 20-29, 61-62, 100-101, 111, 121-122, 123-134 akt administracyjnych/

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje.

W toku postępowania, w dniu 18 stycznia 2015 r. weszła w życie ustawa z dnia 10 czerwca 2014 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz ustawy - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 945). Z art. 3 wskazanej powyżej ustawy wynika, że do spraw, w których postępowanie wszczęto przed dniem jej wejścia w życie (to jest przed dniem 18 stycznia 2015 r.) stosuje się przepisy dotychczasowe, o ile przepisy art. 4, art. 7, art. 10 i art. 11 nie stanowią inaczej.

W tym stanie rzeczy, mając na uwadze, że postępowanie w tej sprawie zostało wszczęte w dniu 17 września 2013 r., podstawę rozstrzygnięcia Prezesa Urzędu stanowią przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w brzmieniu obowiązującym przed nowelizacją.

Ad I. sentencji decyzji

Naruszenie interesu publicznoprawnego

Podstawą do rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o przepisy ustawy okik jest uprzednie zbadanie przez Prezesa Urzędu, czy w danej sprawie zagrożony lub naruszony został interes publicznoprawny. Dopiero wykazanie tej okoliczności pozwala na realizację celu ustawy, którym zgodnie z jej art. 1 ust. 1 jest określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasad, podejmowanej w interesie publicznym, ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów.

Działania oparte na przepisach ww. ustawy są podejmowane w interesie publicznym, w celu ochrony interesów zbiorowości, a nie poszczególnych, indywidualnych uczestników rynku. Naruszenie interesu publicznego stanowi bezwzględny warunek do uznania kompetencji Prezesa Urzędu do rozstrzygnięcia określonej sprawy. Interes publiczny zostaje naruszony wówczas, gdy oceniane działania godzą w interesy ogólnospołeczne i dotyczą szerokiego kręgu uczestników rynku, i poprzez to powodują zaburzenia w jego prawidłowym funkcjonowaniu. Do naruszenia interesu publicznego dochodzi, gdy skutki określonych działań mają charakter powszechny, dotyczą wszystkich potencjalnych podmiotów na danym rynku¹.

W ocenie Prezesa Urzędu niniejsza sprawa ma charakter publicznoprawny, gdyż wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy byli, obecnie są lub w przyszłości będą klientami Energi. W związku z tym, podjęcie działań przez Prezesa Urzędu w przedmiotowej sprawie było uzasadnione.

Naruszenie zakazu z art. 24 ustawy okik

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy okik zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Artykuł 24 ust. 2 ww. ustawy definiuje tę praktykę jako godzące w zbiorowy interes konsumentów bezprawne działanie przedsiębiorcy. Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami, polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorców.

Zachowanie przedsiębiorcy może zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, gdy spełnione są równocześnie trzy przesłanki wynikające z art. 24 ust. 1 i 2 ww. ustawy:

1. kwestionowane działanie jest działaniem przedsiębiorcy,
2. nosi znamiona bezprawności,
3. godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

---

¹ K. Kohutek, M. Sieradzka „Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz”, Wolters Kluwer, Warszawa 2008, str. 47.

Ad 1. Energa jako przedsiębiorca

Zakaz naruszenia zbiorowych interesów konsumentów odnosi się do przedsiębiorców. Artykuł 4 pkt 1 ustawy okik zawiera legalną definicję przedsiębiorcy, obejmującą przedsiębiorców w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r. poz. 584 ze zm.), oraz: (a) osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną nie mającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, (b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu, (c) osobę fizyczną, która posiada kontrolę nad co najmniej jednym przedsiębiorcą, choćby nie prowadziła działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jeżeli podejmuje dalsze działania podlegające kontroli koncentracji, o której mowa w art. 13 ustawy okik, (d) związek przedsiębiorców w rozumieniu ww. ustawy. Natomiast w myśl art. 4 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Właściwą dla przedsiębiorcy działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły (art. 2 ww. ustawy).

Energa, będąca stroną niniejszego postępowania, ma status przedsiębiorcy w rozumieniu powołanego powyżej art. 4 pkt 1 ustawy okik, gdyż jest spółką handlową wpisaną do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, prowadzącą działalność gospodarczą we własnym imieniu. Tym samym oznacza to, iż jej zachowanie podlega kontroli dokonywanej na podstawie ustawy okik.

Ad 2. Bezprawność działań Energi

Kolejną przesłanką, jaka musi zostać spełniona, aby było możliwe stwierdzenie naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 ustawy okik, jest bezprawność rozważanego zachowania.

Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość

sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy ustalenie, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa². Prezes Urzędu, oceniając zachowanie Spółki pod kątem ewentualnego naruszenia przepisów zakazujących stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, musi stosować inne akty prawa powszechnie obowiązującego i na ich podstawie stwierdzić, czy działanie przedsiębiorcy było bezprawne. Zgodnie z art. 87 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, ze zm.) *„Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia. Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są na obszarze działania organów, które je ustanowiły, akty prawa miejscowego”*.

„Działanie bezprawne” to zachowanie sprzeczne z nakazem lub zakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych oraz z zasadami współżycia społecznego. Jak stwierdził Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 4 lipca 2002 r.³, w przypadku oparcia odpowiedzialności na idei bezprawności czynu, sam fakt naruszenia prawa stanowi podstawę do zastosowania sankcji. *„Obiektywny stan naruszenia prawa jest w takim stanie rzeczy podstawą do jej zastosowania. Podstawową przesłanką odpowiedzialności jest w takim układzie odniesienia bezprawność czynu rozumiana jako zachowanie sprawcy niezgodne z przepisami prawa i zasadami współżycia społecznego”*⁴.

Bezprawną praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest takie zachowanie przedsiębiorcy, które można zaklasyfikować, jako jedno z zachowań przykładowo wymienionych w art. 24 ust. 2 pkt 1–3 ustawy okik, tj.:

- stosowanie postanowień wzorców umów wpisanych przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów do prowadzonego przez Prezesa Urzędu rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn. Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm., dalej: k.p.c.),

---

² J. Szwaia (red.): *„Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, Komentarz”*, Wydawnictwo C.H. BECK, Warszawa 2000, s. 117-118.

³ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 lipca 2002 r., sygn. P 12/01, publ. MoP 2002, nr 15, str. 675.

⁴ Ibidem.

- naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji,
- stosowanie nieuczciwych praktyk rynkowych lub czynów nieuczciwej konkurencji.

Odnosząc powyższe uwagi do zarzutu postawionego Spółce należy wskazać, co następuje:

W przedmiotowym postępowaniu Enerdze zarzucono, iż podaje w cennikach i materiałach informacyjnych ceny energii elektrycznej bez uwzględnienia wartości podatku od towarów i usług. W ocenie Prezesa Urzędu takie zachowanie wyczerpuje znamiona nieuczciwej praktyki rynkowej z art. 6 ust. 1, ust. 3 pkt 1 i ust. 4 pkt 3 w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy pnpr.

Wymaga zaznaczenia, że stosowanie przez Spółkę nieuczciwych praktyk rynkowych, zgodnie z art. 24 ust. 2 pkt 3 ustawy okik, stanowi działanie godzące w zbiorowe interesy konsumentów, a tym samym należy je określić jako praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 1 ww. ustawy.

Praktyka rynkowa

Pojęcie praktyk rynkowych zostało określone w ustawie pnpr. Na podstawie definicji zawartej w art. 2 pkt 4 ustawy pnpr przez praktyki rynkowe rozumie się działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy, sposób postępowania, oświadczenie lub informację handlową, w szczególności reklamę lub marketing, bezpośrednio związane z promocją lub nabyciem produktu przez konsumenta. Należy wskazać, że pojęcie produktu wskazane w art. 2 pkt 3 ustawy pnpr ma szeroki zakres i obejmuje każdy towar lub usługę, w tym nieruchomości, prawa i obowiązki wynikające ze stosunków cywilnoprawnych.

Ustawa pnpr nie definiuje natomiast pojęcia informacji handlowej. Wskazuje jednak w art. 2 pkt 6 ustawy pnpr, że informacja handlowa określająca cechy produktu oraz jego cenę, w sposób właściwy dla użytego środka komunikowania się z konsumentami, która bezpośrednio wpływa bądź może wpływać na podjęcie przez konsumenta decyzji dotyczącej umowy, stanowi propozycję nabycia produktu. W ocenie Prezesa Urzędu, określenie „decyzja dotycząca umowy” należy rozumieć szeroko i uwzględniać w nim również decyzję o rozwiązaniu umowy w przypadku zmiany jej warunków. Podkreślić bowiem należy, że w przypadku zmian cen oraz stawek opłat konsumenci mają prawo do wypowiedzenia umowy.

Pojęcie informacji handlowej zostało za to zdefiniowane w ustawie z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 1422). Zgodnie z art. 2 pkt 2 tej ustawy w zakresie informacji handlowej mieści się każda informacja przeznaczona bezpośrednio lub pośrednio do promowania towarów, usług lub wizerunku przedsiębiorcy lub osoby wykonującej zawód, której prawo do wykonywania zawodu jest uzależnione od spełnienia wymagań określonych w odrębnych ustawach, z wyłączeniem informacji umożliwiającej porozumiewanie się za pomocą środków komunikacji elektronicznej z określoną osobą oraz informacji o towarach lub usługach niesłużącej osiągnięciu efektu handlowego pożądanego przez podmiot, który zleca jej rozpowszechnianie, w szczególności bez wynagrodzenia lub innych korzyści od producentów, sprzedawców i świadczących usługi. Zdaniem doktryny „w zakresie tak określonej informacji handlowej będzie się zatem mieścić szeroko pojęta reklama oraz oświadczenia woli stanowiące ofertę zawarcia umowy”⁵.

W związku z powyższym, zdaniem Prezesa Urzędu, cenniki, regulaminy oraz informacje zawarte na stronie internetowej Energi bez wątpienia stanowią informację handlową określającą cechy produktu i jego cenę – stanowiąc jednocześnie propozycję nabycia produktu. W konsekwencji, informowanie konsumentów przez Enegę o cenach energii elektrycznej oraz stawkach opłat handlowych w cennikach, regulaminach oraz na stronie internetowej Spółki stanowi przekazywanie informacji handlowej bezpośrednio związane z promocją oferowanego przez nią produktu lub jego nabyciem, zatem może zostać uznane za praktykę rynkową w rozumieniu art. 2 pkt 4 ustawy pnpr.

Nieuczciwa praktyka rynkowa

Dokonując oceny praktyki rynkowej stosowanej przez przedsiębiorcę należy poddać ocenie pod kątem przepisów ustawy pnpr to, czy dana praktyka jest nieuczciwa. Wskazać bowiem należy, że zakazane są tylko praktyki nieuczciwe. W świetle art. 4 ust. 1 ustawy pnpr, praktyka rynkowa stosowana przez przedsiębiorców jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta, zarówno przed zawarciem umowy, w trakcie jej zawierania jak i po jej zawarciu. Podkreślenia wymaga, że art. 3 ustawy pnpr wprost zakazuje stosowania nieuczciwych praktyk rynkowych.

---

⁵ M. Sieradzka „Ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym. Komentarz”, Wyd. Oficyna 2008, Lex nr 40451.

W związku z powyższym w przedmiotowej sprawie zasadne jest dokonanie oceny przesłanki nieuczciwości w kontekście naruszenia przez Energe dobrych obyczajów oraz możliwości zniekształcenia w sposób istotny zachowania rynkowego przeciętnego konsumenta, związanego z zawarciem umowy dotyczącej sprzedaży energii elektrycznej.

Dobre obyczaje

W pierwszej kolejności należy zbadać okoliczność, czy Spółka naruszyła swym zachowaniem dobre obyczaje. Pojęcie dobrych obyczajów jest klauzulą generalną, niezawierającą swej definicji normatywnej. Jak wskazuje doktryna i orzecznictwo, klauzule generalne to przepisy prawne, w których nie są dokładnie sprecyzowane wszystkie elementy składające się na hipotezę czy dyspozycję normy prawnej, a ocena konkretnego stanu faktycznego zostaje przerzucona na organ stosujący prawo⁶. Istotą i funkcją klauzul generalnych w prawie cywilnym jest możliwość uwzględnienia w ocenie różnego rodzaju okoliczności faktycznych, które nie mogą – w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego – być według jakiegoś schematu mającego walor bezwzględny oceniane raz na zawsze i w sposób jednakowy⁷. Pojęcie dobrych obyczajów nie jest w prawie zdefiniowane, ale podobnie jak zasady współżycia społecznego, jest przedmiotem wielu orzeczeń sądowych oraz opracowań doktryny⁸. Wskazuje się w nich, że dobre obyczaje to uczciwe zasady postępowania i ustalone zwyczaje w ujęciu etyczno-moralnym, a na ich treść składają się elementy etyczne i socjologiczne kształtowane przez oceny moralne i społeczne stanowiące uzupełnienie porządku prawnego. Przy takim założeniu sprzeczne z dobrymi obyczajami są m.in. działania wykorzystujące niewiedzę, brak doświadczenia konsumenta, naruszenie równorzędności stron umowy, działania zmierzające do dezinformacji i wywołania błędnego przekonania konsumenta. Chodzi więc o działania potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające „*in minus*” od standardów postępowania.

W niniejszej sprawie dobre obyczaje należy utożsamiać z prawem konsumenta do rzetelnej i jednoznacznej informacji o ostatecznej cenie za oferowany produkt. Niewątpliwie, Energa naruszyła je, nie podając w swoim przekazie handlowym ostatecznych cen i stawek opłat za energię elektryczną, tj. cen brutto, a podając tylko ceny netto.

---

⁶ A. Wolter, *Prawo cywilne. Zarys części ogólnej*, wyd. VIII, Warszawa 1986, str. 83.

⁷ Orzeczenie Sądu Najwyższego z 29 marca 1979 r., III CRN 59/79, niepubl.

⁸ Np. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 13 listopada 1991 r., I ACr 411/91, „*Wokanda*” 1992/4; wyrok Sądu Najwyższego z 8 stycznia 2003 r., II CKN 1097/00, Lex nr 78878; wyrok Sądu Najwyższego z 4 czerwca 2003 r., I CKN 473/01, Lex nr 80257; J. Szwaja [w:] „*Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji – Komentarz*”, Warszawa 2000, str. 122-133; R. Stefanicki, „*Dobre obyczaje w prawie polskim*”, „*Przegląd Prawa Handlowego*”, 2002/5.

Tymczasem, na podstawie przepisów prawa powszechnie obowiązującego oraz dobrych obyczajów kupieckich, konsument ma prawo oczekiwać, że kwota pieniężna wskazana w cenniku czy w materiałach informacyjnych określających cenę produktu, stanowi ostateczną kwotę do zapłaty na rzecz przedsiębiorcy, oraz że nie będzie musiał dokonywać dodatkowych operacji matematycznych, aby ją ustalić. Przede wszystkim wymaga przytoczenia art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy pnpr. Przepis ten wskazuje, że, w przypadku propozycji nabycia produktu, za istotne informacje potrzebne przeciętnemu konsumentowi do podjęcia decyzji dotyczącej umowy uznaje się w szczególności: cenę uwzględniającą podatki lub, w przypadku gdy charakter produktu nie pozwala w sposób racjonalny na wcześniejsze obliczenie ceny, sposób, w jaki cena jest obliczana, jak również wszelkie dodatkowe opłaty za transport, dostawę lub usługi pocztowe lub, w sytuacji gdy wcześniejsze obliczenie tych opłat nie jest w sposób racjonalny możliwe, informację o możliwości powstania takich dodatkowych kosztów. Wcześniejsze obliczenie w sposób racjonalny ceny brutto energii elektrycznej jest jak najbardziej możliwe – w oparciu o powszechnie obowiązujące przepisy określające stawki podatku VAT. Zatem cena produktu uwzględniająca ten podatek stanowi istotną informację potrzebną przeciętnemu konsumentowi do podjęcia decyzji dotyczącej umowy. W konsekwencji prezentowanie przez Spółkę ceny netto należy ocenić jako zaniechanie przekazania konsumentowi tej istotnej informacji.

Również w orzecznictwie utrwalony jest pogląd, zgodnie z którym w obrocie z konsumentami cena powinna być prezentowana w kwocie brutto. Jak wyjaśnił Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: SOKiK) w wyroku z dnia 17 czerwca 2009 r.⁹ „*cena (...) wyrażona w wielu składnikach określonych procentowo jest ceną ustaloną z naruszeniem obowiązujących przepisów, nie jest jednoznaczna, wymaga podjęcia przez konsumentów dodatkowych czynności do jej ustalenia, jest niekorzystnie ukształtowana dla konsumenta, nie zachowana również została równowaga stron. W ocenie Sądu takie określenie ceny stanowi rażące naruszenie interesów konsumenta i jest sprzeczne z dobrymi obyczajami (...)*”. Konsument ma zatem prawo zakładać, że przedstawiona cena produktu zawiera wszystkie elementy wymagane przez bezwzględnie obowiązujące przepisy prawa.

---

⁹ Wyrok SOKiK z dnia 17 czerwca 2009 r., sygn. XVII AmC 324/08, [http://decyzje.uokik.gov.pl/nd_wz_um.nsf/0/E7E019D2ECA51D40C12576380031830D/\\$file/AmC_324_08_2009_06_17_Malgorzata_Kanclerz_Posesja_Posrednictwo_Nieruchomosciami.pdf](http://decyzje.uokik.gov.pl/nd_wz_um.nsf/0/E7E019D2ECA51D40C12576380031830D/$file/AmC_324_08_2009_06_17_Malgorzata_Kanclerz_Posesja_Posrednictwo_Nieruchomosciami.pdf) .

Przeciętny konsument

W następnej kolejności Prezes Urzędu uznał za niezbędne dokonanie analizy wpływu sprzecznego z dobrymi obyczajami zachowania Spółki na możliwość zniekształcenia w istotny sposób zachowania rynkowego przeciętnego konsumenta. W tym celu konieczne jest dokładniejsze odniesienie się do definicji przeciętnego konsumenta.

Zgodnie z art. 2 pkt 8 ustawy pnpr przez przeciętnego konsumenta rozumie się konsumenta, który jest dostatecznie dobrze poinformowany, uważny i ostrożny. Definicja przeciętnego konsumenta zamieszczona w ustawie pnpr jest wynikiem dorobku orzeczniczego Trybunału Sprawiedliwości UE. Stopniowy rozwój orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości UE doprowadził do utrwalenia modelu konsumenta jako konsumenta rozważnego, przeciętnie zorientowanego, mającego prawo do rzetelnej informacji niewprowadzającej w błąd, zawierającej wszelkie niezbędne dane wynikające z funkcji i przeznaczenia danego towaru. To, czego można oczekiwać od rozsądnego konsumenta wynika przede wszystkim z tego, jak daleko sięga obowiązek informacji handlowej, jej dostępności, jasności, niedwuznaczności, pełności i odpowiedniości.

Przeciętnego konsumenta należy rozumieć jako dostatecznie dobrze poinformowanego, uważnego i ostrożnego przy uwzględnieniu czynników społecznych, kulturowych i językowych - charakterystycznych dla polskiego konsumenta, a także przynależności danego konsumenta do szczególnej grupy konsumentów, przez którą rozumie się dającą się jednoznacznie zidentyfikować grupę konsumentów, szczególnie podatną na oddziaływanie praktyki rynkowej lub na produkt, którego praktyka rynkowa dotyczy, ze względu na szczególne cechy, takie jak wiek, niepełnosprawność fizyczna lub umysłowa.

Oferta handlowa Energi adresowana jest do nieograniczonego kręgu odbiorców i może dotyczyć wszystkich osób będących klientami Spółki, a także osób chcących dokonać zmiany sprzedawcy energii elektrycznej. Energia elektryczna jest produktem codziennego użytku i pierwszej potrzeby – niezbędnym do funkcjonowania. Energa kieruje swój przekaz handlowy do różnych grup społecznych i zawodowych, zarówno do młodych i wykształconych konsumentów, jak i osób starszych, często mających mniejszą potrzebę i sposobność poszerzania swojej wiedzy, i poprzez to, posiadających dosyć niską świadomość zmieniającego się otoczenia prawno-gospodarczego. W związku z tym nie jest możliwe wskazanie szczególnej grupy konsumentów, która byłaby wyłącznym adresatem praktyki

stosowanej przez Spółkę. Prawidłowe będzie zatem odniesienie się do ustawowej definicji „przeciętnego konsumenta”.

Odnosząc się do tej definicji należy zauważyć, iż „przeciętność” jako cecha charakterystyczna konsumenta powiązana jest z takimi walorami jak poinformowanie, uważność i ostrożność. Przeciętny konsument posiada określony zasób informacji o otaczającej go rzeczywistości, potrafi go wykorzystać poprzez analizę przekazów rynkowych i krytycznie odnosi się do praktyk reklamowych¹⁰. Rozumie kierowane do niego informacje i potrafi je wykorzystać do podjęcia świadomej decyzji dotyczącej produktu lub usługi. Z drugiej strony nie można uznać, że wiedza przeciętnego konsumenta jest kompletna i profesjonalna oraz, że konsument posiada specjalistyczną wiedzę w danej dziedzinie, w tym np. w zakresie prawa¹¹.

Niemniej jednak każdy konsument ma prawo do rzetelnej informacji, która – przy założeniu dokonania z jego strony aktów staranności, celem zrozumienia istoty kierowanych do niego przez przedsiębiorcę informacji – nie będzie wprowadzać w błąd. Należy wyraźnie podkreślić, iż nie bez znaczenia jest sposób przekazania tak zdefiniowanemu przeciętnemu konsumentowi informacji dotyczących produktu, bowiem prawo konsumenta do transparentności przekazu profesjonalisty (należytego poinformowania) ma kardynalne znaczenie dla świadomego procesu decyzyjnego konsumenta. Naruszenie tego prawa (brak transparentności, nienależyte przekazanie informacji) może skutkować tym, iż nawet przeciętny konsument nie będzie w stanie wykorzystać swojej wiedzy, ostrożności, racjonalnego postrzegania rzeczywistości, i rozpoznać grożące mu niebezpieczeństwa w postaci bezprawnych działań profesjonalisty. W tak zakłóconych warunkach przeciętny konsument nie będzie miał możliwości podjęcia świadomej decyzji.

Prezes UOKiK jest zdania, że opisane wyżej sprzeczne z dobrymi obyczajami działanie Spółki będące przedmiotem niniejszego rozstrzygnięcia mogło istotnie zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta. Przeciętny konsument może mieć wiedzę o tym, że przedsiębiorcy doliczają do cen netto obowiązujące stawki VAT i w ten sposób kształtują ceny ostateczne. Jednak, w ocenie Prezesa Urzędu, wiedza o zróżnicowaniu stawek w zależności od rodzaju usług i towarów, a następnie wybór odpowiedniej stawki, wymagają dokładnego przestudiowania przepisów prawa. W związku z tym, nie jest wiedzą, której można wymagać od przeciętnego konsumenta.

---

¹⁰ M. Sieradzka [w:] „*Reklama. Aspekty prawne*”, red. M. Namysłowska, Lex 2012.

¹¹ Zob. decyzja Prezesa Urzędu nr RŁO 47/2012 z dnia 31 sierpnia 2012 r.

Praktyka rynkowa – zaniechanie wprowadzające w błąd

Jak wskazano powyżej, nieuczciwą praktyką rynkową jest praktyka, która w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta. Praktyką taką może być praktyka wprowadzająca w błąd. W myśl art. 6 ust. 1 ustawy pnpr praktyka rynkowa wprowadzająca w błąd może przyjąć również postać zaniechania wprowadzającego w błąd. Uznaje się ją za taką, jeżeli pomija istotne informacje potrzebne przeciętnemu konsumentowi do podjęcia decyzji dotyczącej umowy i tym samym powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął. Wprowadzającym w błąd zaniechaniem może być zatajenie lub nieprzekazanie w sposób jasny, jednoznaczny lub we właściwym czasie istotnych informacji dotyczących produktu (art. 6 ust. 3 pkt 1 ww. ustawy). Zgodnie z art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy pnpr, w przypadku propozycji nabycia produktu, za istotne informacje uznaje się cenę uwzględniającą podatki lub, w przypadku gdy charakter produktu nie pozwala w sposób racjonalny na wcześniejsze obliczanie ceny, sposób, w jaki cena jest obliczana, jak również wszelkie dodatkowe opłaty za transport, dostawę lub usługi pocztowe lub, w sytuacji gdy wcześniejsze obliczenie tych opłat nie jest w sposób racjonalny możliwe, informację o możliwości powstania takich dodatkowych kosztów. Jak już wyżej wskazano, wcześniejsze obliczenie w sposób racjonalny ceny brutto energii elektrycznej jest dla Spółki jak najbardziej możliwe – w oparciu o powszechnie obowiązujące przepisy określające stawki podatku VAT.

Dodatkowo wskazać należy, że obowiązek podawania przez przedsiębiorców cen z uwzględnieniem podatku VAT wynika również z przepisów ustawy z dnia 9 maja 2014 r. o informowaniu o cenach towarów i usług (Dz. U. z 2014 r. poz. 915) oraz poprzedzającej ją, obecnie nieobowiązującej, ustawy z dnia 5 lipca 2001 r. o cenach (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 385) Zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy o informowaniu o cenach towarów i usług (art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy o cenach), w cenie uwzględnia się podatek od towarów i usług oraz podatek akcyzowy, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów sprzedaż towaru (usługi) podlega obciążeniu podatkiem od towarów i usług lub podatkiem akcyzowym. Przez cenę rozumie się również stawkę taryfową. Podkreślić przy tym należy, iż ww. regulacja znajduje zastosowanie do cen energii, co wynika bezpośrednio z treści art. 3 ust. 1 pkt 4 ustawy o informowaniu o cenach towarów i usług (art. 3 ust. 1 pkt 9 ustawy o cenach) oraz art. 3 ust. 2 zd. 2 ustawy o informowaniu o cenach towarów i usług (art. 3 ust. 2 pkt 1 ustawy o cenach). Przepisy te przesądzają, że przez towar należy rozumieć m.in. energię, a przez cenę – również stawkę taryfową.

Z powyższego wynika zatem jasno, że na przedsiębiorcach jako profesjonalistach ciąży obowiązek informacyjny wobec konsumentów, polegający na przekazywaniu informacji o cenie brutto, tj. cenie uwzględniającej wszystkie podatki, w tym podatek od towarów i usług.

Pogląd ten potwierdził SOKiK w powołanym już wyżej wyroku z dnia 17 czerwca 2009 r., a także w wyroku z dnia 19 maja 2005 r.¹², w którym wyjaśnił, że *„informacja o cenie towaru w wysokości (wartości) nie uwzględniającej podatku jest informacją nierzetelną, nieprawdziwą i niepełną, bo na przedsiębiorcy ciąży obowiązek oznaczania cen towaru zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa zaś konsument ma prawo znać cenę towaru, a nie obliczać ją sam, bez względu na to czy przy cenie towaru umieszczono ogólnikową informację - cena netto, cena + VAT itp.”*.

Obowiązek rzetelnego informowania konsumentów obejmuje wszystkie etapy sprzedaży oraz formy komunikacji, począwszy od przekazów reklamowych i ofertowych, których celem jest zainteresowanie potencjalnych nabywców ofertą handlową przedsiębiorcy, aż do momentu zawarcia umowy, której przedmiotem będzie nabycie towaru lub usługi. Szczególną uwagę ustawodawca przywiązuje do właściwego informowania konsumentów w początkowej fazie sprzedaży, gdyż właśnie na tym etapie stosowana przez profesjonalistów nierzetelna informacja handlowa wpłynąć może na decyzje konsumentów w zakresie zakupu towarów czy skorzystania z usługi lub produktu. *„Należy zauważyć, że konsument właśnie w fazie zaproszenia do dokonania zakupu zostaje motywowany różnego rodzaju zachętami, które mają skłonić go do podjęcia decyzji dotyczącej umowy. Przedsiębiorcy w walce rynkowej o nabywców swoich produktów wykorzystują różnorodne i coraz nowsze instrumenty w celu ich pozyskania. (...) środkiem, który w najprostszy i najszybszy sposób oddziałuje na decyzje gospodarcze konsumentów jest cena produktu (która winna uwzględniać podatki). (...) to właśnie cena produktu jest najczęściej wykorzystywana przez przedsiębiorców jako swoisty magnes w walce rynkowej o klientów”*¹³.

Prezes UOKiK jest zdania, że opisane wyżej sprzeczne z dobrymi obyczajami działanie Energi będące przedmiotem niniejszego rozstrzygnięcia mogło istotnie zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta. Praktyka stosowana przez Spółkę wprowadzała konsumentów w błąd w zakresie tego, jaka jest ostateczna cena oferowanych

---

¹² Wyrok SOKiK z dnia 19 maja 2005 r., sygn. XVII Ama 11/04, Dz. Urz. UOKiK 2005/2/29.

¹³ M. Sieradzka *„Ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym. Komentarz”*, Wyd. Oficyna 2008, Lex nr 40455.

przez nią towarów i usług. W opinii Prezesa Urzędu, wskazywanie w cennikach i na stronie internetowej cen w wysokości netto wywołuje u konsumentów mylne wrażenie, że cena jest niższa niż w rzeczywistości. Stosowanie cen netto może też powodować fałszywe wrażenie, że ceny te są bardziej konkurencyjne w stosunku do cen stosowanych przez konkurentów danego przedsiębiorcy. Może to wpływać na wybór oferty Spółki przez konsumentów i podjęcie decyzji o zawarciu z nią umowy lub rezygnacji z uprawnienia do zmiany sprzedawcy energii elektrycznej.

Odnosząc się do argumentów Spółki przedstawionych przez nią w toku postępowania, Prezes Urzędu stwierdza co następuje.

W ocenie Prezesa Urzędu, okoliczność, że Spółka formułując treść cenników i przedstawiając w nich ceny netto energii elektrycznej opierała się na zapisach taryfy dla energii elektrycznej dla odbiorców w grupach taryfowych G, przyłączonych do sieci Energa-Operator S.A., zatwierdzonej przez Prezesa URE, która zawiera ceny netto, nie ma znaczenia w niniejszej sprawie. Ceny energii elektrycznej znajdujące się w zatwierdzonych taryfach nie uwzględniające podatku od towarów i usług powinny być bowiem prezentowane konsumentom w materiałach informacyjnych w kwocie brutto. Tak samo należy traktować przedstawianie cen w cennikach oraz na stronie internetowej.

Ponadto, Prezes UOKiK zauważa, że Prezes URE bada postanowienia taryf dla energii elektrycznej przedłożonych mu do zatwierdzenia pod względem ich zgodności z zasadami i przepisami, o których mowa w art. 44-46 Prawa energetycznego (art. 47 Prawa energetycznego). Organ ten nie sprawdza natomiast zgodności tych taryf z innymi przepisami i nie może odmówić zatwierdzenia taryfy, jeżeli spełnia ona wymagania określone w art. 44-46 Prawa energetycznego (w tym wydanych na podstawie wymienionych przepisów aktów wykonawczych).

Powyższe stanowisko Prezesa Urzędu potwierdza opinia Prezesa URE wyrażona w piśmie z dnia 10 września 2014 r., znak: DRE-4241-42(3)/2014/WDR, które Spółka przekazała przy piśmie z dnia 20 października 2014 r. Prezes URE wyjaśnił w nim, że zarówno na gruncie ustawy o informowaniu o cenach towarów i usług, jak i wcześniej obowiązującej ustawy o cenach obowiązek prezentowania cen w wartości brutto dotyczy oferowanych towarów i usług, z wyjątkiem informowania o cenach w obrocie między osobami fizycznymi, z których żadna nie jest przedsiębiorcą, a także informowania o cenach uregulowanego na podstawie odrębnych ustaw. Jednocześnie jako jedyny tryb informowania

o cenach określony przez odrębne ustawy Prezes URE wskazał tryb informowania odbiorców o podwyżce cen lub stawek opłat uregulowany w art. 5 ust. 6 Prawa energetycznego, zgodnie z którym sprzedawca powinien powiadomić odbiorców o podwyżce w ciągu jednego okresu rozliczeniowego od dnia tej podwyżki. W pozostałym zakresie, jak wynika z pisma Prezesa URE, przedsiębiorstwo energetyczne podlega przepisom ustawy o informowaniu o cenach towarów i usług i jest obowiązane prezentować cenę energii elektrycznej w taki sposób jak została ona zdefiniowana w ustawie o informowaniu o cenach towarów i usług (wcześniej – ustawie o cenach). Prezes URE podkreślił również różnicę pomiędzy prezentowaniem cen w obrocie, tj. na etapie oferowania towarów i usług, od ich przedstawiania w relacji publicznoprawnej, związanej z zatwierdzaniem taryf przedsiębiorstw energetycznych przez organ administracji. W tym ostatnim wypadku obowiązek przedstawiania cen brutto, zdaniem Prezesa URE, nie ma zastosowania – w przeciwieństwie do etapu oferowania towarów i usług.

Wobec powyższego zachowanie Energi **należy uznać za nieuczciwą praktykę rynkową w rozumieniu art. 4 ust. 1 i 2 ustawy pnpr, a sprecyzowaną w art. 6 ust. 1, ust. 3 pkt 1 i ust. 4 pkt 3 tej ustawy.**

Prezes Urzędu ustalił, że Spółka zaniechała zamieszczania informacji o cenach i stawkach opłat tylko w wysokości netto z dniem wprowadzenia w cennikach i materiałach informacyjnych skierowanych do konsumentów dotyczących energii elektrycznej cen i stawek z uwzględnieniem podatku VAT, co nastąpiło najpóźniej w odniesieniu do prezentowanych na stronie internetowej Energi cen i opłat taryfowych – w dniu 2 października 2013 r. W związku z tym Prezes Urzędu stwierdził, że **zarzucane Spółce w pkt. I naruszenie zostało zaniechane z dniem 2 października 2013 r.**

Zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy okik, jeżeli Prezes Urzędu stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 24 ustawy, wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów nakazującą zaniechanie jej stosowania. Zgodnie z art. 27 ust. 1 ww. ustawy Prezes Urzędu nie wydaje określonej w art. 26 ww. ustawy decyzji, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. W takim przypadku Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowy interes konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania (art. 27 ust. 2 ww. ustawy).

Ad 3. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów

Dla stwierdzenia, że przedsiębiorca stosuje praktyki określone w art. 24 ustawy okik, niezbędne jest wykazanie, że kwestionowane w toku postępowania działania przedsiębiorcy godzą w zbiorowy interes konsumentów.

Ustawa okik nie wyjaśnia znaczenia pojęć „godzenia w interesy konsumentów” oraz „zbiorowego interesu konsumentów”. Należy przyjąć, że interesem, który podlega ochronie na podstawie art. 24 ustawy okik, jest interes prawny, rozumiany jako określone potrzeby konsumenta uznane przez ustawodawcę za godne ochrony. Działanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów wtedy, gdy wywołuje negatywne skutki w sferze ich praw i obowiązków.

Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów (art. 24 ust. 3 ustawy okik). Przez interes zbiorowy należy rozumieć interes dotyczący konsumentów jako określonej zbiorowości. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów ma miejsce wówczas, gdy negatywnymi skutkami działań przedsiębiorcy dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, mających status konsumentów. Do naruszenia zbiorowego interesu konsumentów konieczne jest, żeby działanie przedsiębiorcy było skierowane nie do konkretnej osoby, lecz do adresata, którego nie sposób z góry indywidualnie oznaczyć. Działanie o takim charakterze jest w stanie wywołać niekorzystne następstwa nie tylko w odniesieniu do konkretnych konsumentów, lecz wobec każdego z członków zbiorowości. Przy tym zaistnienie przesłanki naruszenia zbiorowego interesu konsumenta nie jest bezpośrednio uzależnione od liczby konsumentów, których interesy zostały rzeczywiście naruszone wskutek działań przedsiębiorcy. Istotne jest to, że przedmiotowe działanie może zagrozić, przynajmniej potencjalnie, interesom szerokiego kręgu nieprofesjonalnych uczestników rynku.

Interes konsumentów należy przy tym rozumieć jako interes prawny (a nie faktyczny), a więc uznany przez ustawodawcę za zasługujący na ochronę i zabezpieczenie¹⁴. Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów powiązane jest z naruszaniem interesów gospodarczych konsumentów. Pod tym pojęciem należy rozumieć zarówno naruszenie interesów *stricto* ekonomicznych (o wymiarze majątkowym), jak również prawo konsumentów do uczestniczenia w przejrzystych i niezakłóconych przez przedsiębiorcę warunkach rynkowych, zapewniających konsumentom dokonywanie transakcji handlowych

---

¹⁴ K. Kohutek, M. Sieradzka, „Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz”, Lex 2008.

z przedsiębiorcami przy całkowitym zrozumieniu rzeczywistego sensu ekonomicznego i prawnego warunków dokonywanych czynności na etapie przedkontraktowym, czego urzeczywistnieniem jest m.in. abstrakcyjnie pojmowane prawo do rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji w komunikacji pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem. W tym też aspekcie w niniejszej sprawie nastąpiło naruszenie interesu gospodarczego konsumentów, poprzez skierowanie do nich przekazu handlowego informującego o cenach nieuwzględniających podatku od towarów i usług. Zniekształcało to wiedzę konsumentów w zakresie tego, jaka jest ostateczna cena oferowanych towarów i usług. Dotknięty tym naruszeniem mógł być każdy z potencjalnych klientów Energi.

Nieuwzględnienie wniosku Spółki o wydanie decyzji na podstawie art. 28 ustawy okik

W toku niniejszego postępowania Spółka wniosła o wydanie decyzji na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy okik. W związku z tym Prezes Urzędu poddał ocenie zasadność rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o ten przepis.

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy okik, jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione – na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 100 ust. 1 ww. ustawy, lub będących podstawą wszczęcia postępowania – że przedsiębiorca stosuje praktykę naruszającą zbiorowy interes konsumentów, a przedsiębiorca ten zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań („decyzja zobowiązująca”).

Jak wynika z powyższego, propozycje zobowiązań przedsiębiorcy nie są wiążące dla Prezesa Urzędu, albowiem decyzja w tym zakresie należy do kategorii decyzji uznaniowych. Zatem Prezes Urzędu nie ma obowiązku wydać decyzji zobowiązującej w każdym przypadku, gdy przedsiębiorca o to wniesie¹⁵. Zasadniczo, do wydania decyzji, o której mowa w art. 28 ustawy okik może dojść, jeżeli łącznie zostaną spełnione następujące przesłanki:

- 1) zostało uprawdopodobnione w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów stosowanie przez przedsiębiorcę takich praktyk,

---

¹⁵ Por. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2011 r., sygn. akt III SK 44/10, LEX nr 786528

- 2) przedsiębiorca zobowiązał się do podjęcia lub zaniechania określonych działań,
- 3) Prezes UOKiK uznał za uzasadnione wydanie decyzji zobowiązującej¹⁶.

Odnosząc się do pierwszej przesłanki, stwierdzić należy, iż w toku postępowania zostało nie tyle uprawdopodobnione co udowodnione stosowanie przez Energeę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, opisaną w punkcie I. sentencji niniejszej decyzji. Wykazano bowiem bezprawność działań Spółki oraz naruszenie przez nią zbiorowego interesu konsumentów, o czym była już mowa powyżej.

Drugą z ww. przesłanek należy uznać za spełnioną, ponieważ Energa zobowiązała się do podjęcia określonych działań zmierzających do zapobieżenia naruszeniom określonym w postanowieniu o wszczęciu postępowania.

W ramach oceny trzeciej z ww. przesłanek Prezes Urzędu nie uznał za uzasadnione wydanie decyzji zobowiązującej. Przeciwno przyjęciu zobowiązania Spółki przemawiała okoliczność, że zarzucane Enerdze naruszenie miało charakter rażący i oczywisty. W opinii Prezesa UOKiK, z przepisów ustawy o pnpr jasno wynika obowiązek prezentowania w obrocie z konsumentami cen energii elektrycznej z uwzględnieniem podatku od towarów i usług. Spółka – jako znaczący podmiot z dużym doświadczeniem na rynku energetycznym – winna doskonale zdawać sobie z tego sprawę. Ponadto, Prezes Urzędu wziął pod uwagę, że zakazana praktyka dotyczyła towaru będącego dla konsumentów dobrem codziennej potrzeby. Na ocenę zasadności wydania decyzji zobowiązującej miał wpływ także fakt, że stwierdzone naruszenie stanowiło nieuczciwą praktykę rynkową dotyczącą nieprawidłowej prezentacji jednej z najistotniejszych cech oferowanego przez Energeę towaru – ceny. Zdaniem Prezesa UOKiK, to właśnie cena energii elektrycznej jest decydującym czynnikiem branym pod uwagę przez konsumentów przy podejmowaniu decyzji o wyborze oferty określonego sprzedawcy energii elektrycznej, ponieważ konsument nie ma faktycznej zdolności weryfikacji innych kryteriów oferty, takich jak np. jakość oferowanej energii. Z tego powodu cena jest punktem rywalizacji i walki o klienta. Dlatego w niniejszej sprawie niewłaściwe przekazanie informacji o cenie należy uznać za poważne naruszenie, którego Prezes UOKiK nie może zlekceważyć i nie wyciągnąć z niego konsekwencji.

Dodatkowo, w opinii Prezesa Urzędu, nazwanie i napiętnowanie praktyki, której dopuściła się Spółka, odniesie pozytywny skutek wobec konkurentów Spółki i konsumentów będących adresatami oferty Energi. Decyzja rozstrzygająca sprawę co do istoty będzie miała

---

¹⁶ C. Banasiński, E. Piontek (red.) „Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz”, LexisNexis, Warszawa 2009 r, str. 478.

bowiem wymiar przesądający praktykę, informacyjny i edukacyjny. Tymczasem decyzja zobowiązaniowa, w ramach której nie dochodzi do merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy, takiego skutku nie odniesie.

W kontekście powyższego, ponownie stwierdzić należy, iż przepis art. 28 ustawy okik nie nakłada na Prezesa UOKiK obowiązku wydania decyzji zobowiązującej. Na przyjęcie takiej konstrukcji wskazuje zawarte w przepisie art. 28 ustawy okik sformułowanie, że Prezes UOKiK „może wydać”, a nie, jak w pozostałych przypadkach, „wydaje” decyzję. Propozycje zobowiązań przedsiębiorcy (spełnienie drugiej z ww. przesłanek) nie są zatem wiążące dla Prezesa Urzędu, albowiem decyzja w tym zakresie należy do kategorii decyzji uznaniowych. Prezes UOKiK nie ma obowiązku wydać decyzji zobowiązującej w każdym przypadku, gdy przedsiębiorca o to wniesie. Podejmując decyzję o uwzględnieniu bądź nieuwzględnieniu wniosku przedsiębiorcy o wydanie decyzji zobowiązującej, bez merytorycznego rozstrzygnięcia, czy kwestionowane zachowanie przedsiębiorcy stanowi praktykę określoną w art. 24 ustawy okik, Prezes Urzędu bierze pod uwagę całokształt okoliczności rozstrzyganej sprawy, w tym rodzaj naruszeń przedsiębiorcy, jak również skutki uwzględnienia tego wniosku.

Powyższe stanowisko znajduje potwierdzenie w wyroku SOKiK z dnia 25 maja 2009 r., który orzekł, że: *„Prezes UOKiK nie jest zobligowany do zastosowania art. 28 OchrKonkurU, a oparcie rozstrzygnięcia na tym przepisie jest uprawnieniem, a nie obowiązkiem, przy czym nie jest on związany wnioskiem o wydanie decyzji zobowiązującej.”* (sygn. akt XVII Ama 98/09; por. wyrok SOKiK z dnia 13 lutego 2012 r., sygn. akt XVII Ama 217/10). Należy także zwrócić uwagę na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2011 r. (sygn. akt III SK 44/10, LEX nr 786528), w którym wyrażony został pogląd, iż sądowa kontrola odmowy wydania decyzji zobowiązującej może mieć miejsce jedynie wyjątkowo, w przypadku naruszenia przez odmowę jej wydania podstawowych zasad porządku prawnego.

Z uwagi na powyższe okoliczności, w ocenie Prezesa Urzędu, w niniejszej sprawie brak było podstaw do uwzględnienia wniosku Energi o wydanie decyzji zobowiązaniowej.

Mając na uwadze, że zostały spełnione wszystkie przesłanki pozwalające uznać zachowanie przedsiębiorcy za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, oraz, że nie zaszły przesłanki uzasadniające wydanie decyzji na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy okik, **orzeczono jak w pkt. I sentencji decyzji.**

Ad II sentencji decyzji

Zgodnie z art. 26 ust. 2 ustawy okik, w decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującą zaniechanie jej stosowania, Prezes Urzędu może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w celu zapewnienia wykonania nakazu, w szczególności zobowiązać przedsiębiorcę do złożenia jednokrotnego lub wielokrotnego oświadczenia o treści i w formie określonej w decyzji. Może również nakazać publikację decyzji w całości lub w części na koszt przedsiębiorcy. Na mocy art. 27 ust. 4 ustawy okik przepis art. 26 ust. 2 ustawy okik stosuje się odpowiednio do decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania. Zatem w niniejszej sprawie Prezes Urzędu miał możliwość skorzystania z ww. dodatkowych środków.

W związku z powyższym, Prezes Urzędu nałożył na Energe, na podstawie art. 27 ust. 4 w związku z art. 26 ust. 2 ustawy okik obowiązek:

1. publikacji:

a) oświadczenia o treści: *„Energa-Obrót Spółka Akcyjna z siedzibą w Gdańsku informuje, że Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w dniu 31 grudnia 2015 r. wydał Decyzję nr RWA-30/2015 stwierdzającą stosowanie przez Energa-Obrót Spółkę Akcyjną z siedzibą w Gdańsku praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na wprowadzaniu konsumentów w błąd co do ceny energii elektrycznej poprzez podawanie w cennikach i materiałach informacyjnych cen energii elektrycznej bez uwzględnienia wartości podatku od towarów i usług, oraz stwierdzającą zaniechanie stosowania praktyki z dniem 2 października 2013 r. Jednocześnie Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nałożył na spółkę obowiązek publikacji niniejszego oświadczenia”*

– czarną czcionką (kod szesnastkowy RGB - #000000) ARIAL na białym tle (kod szesnastkowy RGB - #ffffff),

– tekst powyższego oświadczenia wyjustowany,

– czcionką pogrubioną (bold) fragment: *„Energa-Obrót Spółka Akcyjna z siedzibą w Gdańsku informuje, że Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w dniu 31 grudnia 2015 r. wydał Decyzję nr RWA-30/2015 stwierdzającą*

stosowanie przez Energa-Obrót Spółkę Akcyjną z siedzibą w Gdańsku praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów”,

– w ramce o rozmiarze nie mniejszym niż 750 px x 300 px, tak aby wielkość czcionki była dostosowana do wielkości ramki, tj. ramka była w całości wypełniona oświadczeniem, o którym mowa w niniejszym punkcie,

– w górnej części strony głównej domeny energa.pl i na każdej innej stronie internetowej przedsiębiorcy zastępującej tę stronę w przyszłości, bez możliwości zamknięcia informacji przez użytkownika. Oświadczenie ma być widoczne przez cały czas, gdy użytkownik jest na stronie (oświadczenie nie może przybrać formy np. rotacyjnego banera czy slajdera),

b) hiperłącza w formie tekstowej o treści „Czytaj całą treść decyzji” napisanego czarną czcionką (kod szesnastkowy RGB - #000000) ARIAL o rozmiarze czcionki takim jak oświadczenie, o którym mowa w pkt. a) powyżej, zamieszczonego w ramce o której mowa w pkt. a) powyżej bezpośrednio pod tekstem oświadczenia, prowadzącego do pliku w formacie pdf z treścią decyzji z dnia 31 grudnia 2015 r. nr RWA-30/2015

w terminie 14 (czternastu) dni od dnia uprawomocnienia się decyzji na koszt Energi-Obrót Spółki Akcyjnej z siedzibą w Gdańsku oraz utrzymywanie przedmiotowego oświadczenia wraz z plikiem decyzji na stronie internetowej przez okres 6 (sześciu) miesięcy.

2. oświadczenia o treści: *„Energa-Obrót Spółka Akcyjna z siedzibą w Gdańsku informuje, że Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w dniu 31 grudnia 2015 r. wydał Decyzję nr RWA-30/2015 stwierdzającą stosowanie przez Energa-Obrót Spółkę Akcyjną z siedzibą w Gdańsku praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na wprowadzaniu konsumentów w błąd co do ceny energii elektrycznej poprzez podawanie w cennikach i materiałach informacyjnych cen energii elektrycznej bez uwzględnienia wartości podatku od towarów i usług, oraz stwierdzającą zaniechanie stosowania praktyki z dniem 2 października 2013 r. Jednocześnie Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nałożył na spółkę obowiązek publikacji niniejszego oświadczenia.”*

– w ramce czarną czcionką TIMES NEW ROMAN nie mniejszą niż 15 punktów (piętnaście) na białym tle,

– tekst powyższego oświadczenia wyjustowany z interlinią 1,5 wiersza,

– czcionką pogrubioną (bold) fragment: „*Energa-Obrót Spółka Akcyjna z siedzibą w Gdańsku informuje, że Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w dniu 31 grudnia 2015 r. wydał Decyzję nr RWA-30/2015 stwierdzającą stosowanie przez Energa-Obrót Spółkę Akcyjną z siedzibą w Gdańsku praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów*”,

w terminie 60 (sześćdziesięciu) dni od dnia uprawomocnienia się decyzji na koszt Energi-Obrót Spółki Akcyjnej z siedzibą w Gdańsku w jednym wydaniu trzech dzienników ogólnopolskich ze średnim nakładem dziennym w wysokości co najmniej 100 000 egzemplarzy, na 3 lub 5 stronie wydania w module poziomym obejmującym co najmniej 30 % strony.

W ocenie Prezesa UOKiK, wyżej określone środki są adekwatne do rodzaju uchybienia stwierdzonego niniejszą decyzją. Mimo że Spółka zaprzestała stosowania stwierdzonej praktyki, w obrocie w dalszym ciągu występują skutki naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. Umowy dotyczące sprzedaży energii elektrycznej, które konsumenci zawarli z Energą, gdy ta prezentowała w cennikach i materiałach informacyjnych ceny energii elektrycznej bez uwzględnienia wartości podatku od towarów i usług, nadal obowiązują. Konsumenci będący kontrahentami Spółki powinni być, w ocenie Prezesa Urzędu, poinformowani, że nie dysponowali prawidłowymi informacjami na temat oferty Energi w momencie, gdy dokonywali jej wyboru spośród ofert innych przedsiębiorstw energetycznych. Obowiązki publikacyjne nałożone na Spółkę mają za zadanie przekazanie konsumentom informacji o naruszeniu i danie impulsu do ponownego porównania cen energii elektrycznej i zweryfikowania swego wyboru.

Ponieważ konsumenci nie są adresatami niniejszej decyzji oraz z uwagi na fakt, że nie mieli oni prawidłowych informacji o cenie energii elektrycznej sprzedawanej przez Spółkę, co mogło wpłynąć na ich decyzję dotyczącą umowy, informacja o praktyce, którą stosowała Energa, powinna zostać wśród nich szeroko rozpowszechniona. Celem nałożenia na przedsiębiorcę obowiązków dodatkowych jest bowiem – oprócz funkcji represyjnej – realizacja funkcji edukacyjnej oraz prewencyjnej wobec innych uczestników rynku. Nakładane przez Prezesa UOKiK na przedsiębiorcę obowiązki dodatkowe spełniają wobec konsumentów funkcję edukacyjną stanowiąc kolejny element edukacji konsumenckiej zmierzającej do kształtowania tzw. postawy konsumenta uważnego, ostrożnego i dobrze

poinformowanego. Znajomość naruszeń sprawi, że w przyszłości konsumenci będą bardziej uważni i ostrożni przy dokonywaniu analizy praktyk stosowanych przez przedsiębiorców. Również inni przedsiębiorcy przez zapoznanie się z postacią zakazanej praktyki zostaną w pewnym sensie ostrzeżeni przed jej stosowaniem i konsekwencjami. Funkcja prewencyjna polega w tym przypadku na odstraszeniu od stosowania tego rodzaju praktyk i zapobieżeniu stosowaniu ich w przyszłości nie tylko przez naruszcyciela, lecz także przez innych przedsiębiorców.

W niniejszej sprawie doszło do naruszenia fundamentalnego prawa konsumenta do uzyskania istotnych informacji niezbędnych do podjęcia decyzji dotyczącej umowy zawieranej z Energa, tj. informacji o cenie energii elektrycznej uwzględniającej podatek VAT. Należy pamiętać, że czynnikiem kompensującym konsumentowi jego słabszą pozycję rynkową jest prawo do bycia dobrze poinformowanym. Informacja stanowi bowiem główny czynnik determinujący podjęcie przez konsumenta decyzji dotyczącej zawarcia umowy.

Należy stwierdzić, że Energa sprzedaje energię elektryczną znacznej liczbie odbiorców. Ponadto, Prezes Urzędu nakładając obowiązki publikacyjne, wziął również po uwagę, że praktyka Spółki miała charakter długotrwały. Ponieważ Spółka została zarejestrowana w rejestrze przedsiębiorców KRS w dniu 17 maja 2007 r., przyjęto, że zaczęła stosować zarzuconą jej praktykę w ofercie opartej na taryfie dla energii elektrycznej zatwierdzonej na 2008 r. Zatem Energa stosowała przedmiotową praktykę przez prawie sześć lat.

Wykonanie przez Spółkę dodatkowych obowiązków powinno umożliwić dotarcie informacji o praktyce, którą Energa stosowała, do szerokiego ich kręgu. Wynoszący 6 miesięcy okres publikacji decyzji i ww. oświadczenia na stronie internetowej Spółki oraz nakaz publikacji tego oświadczenia w jednym wydaniu trzech dzienników ogólnopolskich powinno zapewnić osiągnięcie tego celu.

Mając na uwadze powyższe, **orzeka się jak w pkt II sentencji niniejszej decyzji.**

Ad III sentencji decyzji

Zgodnie z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie.

W myśl art. 77 ust. 1 ww. ustawy, jeżeli w wyniku postępowania Prezes UOKiK stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia jest obowiązany ponieść koszty postępowania.

Art. 263 § 1 k.p.a. stanowi, że do kosztów postępowania zalicza się koszty podróży i inne należności świadków i biegłych oraz stron, a także koszty spowodowane oględzinami na miejscu, jak również koszty doręczenia stronom pism urzędowych.

Stosownie do art. 264 § 1 k.p.a. jednocześnie z wydaniem decyzji organ administracji publicznej ustala w drodze postanowienia wysokość kosztów postępowania, osoby zobowiązane do ich poniesienia oraz termin i sposób ich uiszczenia.

Przedmiotowe postępowanie zostało wszczęte z urzędu, a w jego wyniku Prezes UOKiK w pkt. I sentencji decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Kosztami niniejszego postępowania są wydatki związane z wysyłką korespondencji, które wynoszą 24,40 zł (słownie: dwadzieścia cztery złote czterdzieści groszy).

Mając powyższe uwadze orzeczono jak w punkcie III sentencji decyzji.

Pouczenia:

Na podstawie art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku z art. 3 i art. 11 ustawy z dnia 10 czerwca 2014 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 945) oraz stosownie do treści art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t. j. Dz. U. z 2014 r., poz. 101 ze zm.), od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie, które wnosi się za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia.

Na postanowienie rozstrzygające o kosztach, zawarte w punkcie III sentencji niniejszej decyzji, na podstawie art. 81 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku z art. 3 ustawy z dnia 10 czerwca 2014 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 945) oraz stosownie do treści z art. 479³² § 1 i § 2 Kodeksu postępowania cywilnego oraz art. 264 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, przysługuje

zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie, w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji, w przypadku zaskarżenia jedynie rozstrzygnięcia o kosztach.

Koszty niniejszego postępowania określone w pkt III sentencji niniejszej decyzji Spółka obowiązana jest wpłacić w terminie 14 dni od uprawomocnienia się niniejszej decyzji, na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie nr:

NBP O/O Warszawa 51101010100078782231000000.

Dyrektor Delegatury UOKiK w Warszawie

Dorota Grudzień-Barbachowska

/podpis/